

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

STEV.—NO. 882.

CHICAGO, ILL., 7. AVGUSTA (August 7), 1924.

LETO—VOL. XIX.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2364.

JUSTICA, KI SE PRODAJA.

V tej toliko opevani republiki ima baje vsak državljan enake pravice. Pred zakoni je vsakdo enakovreden. Glas multimiljonarja ne šteje nič več kakor glas cestnega pometaja. Vsi smo enakopravni in pripovedujejo nam, da imamo celo vsi enake priložnosti — do česa? Do bogastva seveda!

Mi, ki smo iz Missourija, radi dvomimo v pravljice oratorjev, ki slave demokracijo kakršno imamo pod kapitalizmom in hočemo dokazov. Naši dvomi so opravičeni in slavitelji velikih oportunitet nam jih ne morejo izpodbiti. Včasih nam celo ponevedoma priznajo, da smo v pravem.

Čikaška Tribuna je v enem svojih uredniških člankov priznala, da je z denarjem mogoče kupiti justico, z drugimi besedami, če razpolagaš z zadostnimi sredstvi, lahko uideš kaznim za prestopke, ki si jih izvršil. Če pa denarja nimaš, si kaznovan. Iz tega sledi, da je tvoj prestopok kaznjiv radi tega, ker nimaš dovolj denarja.

To priznanje je uredništvo omenjenega lista napisalo povodom brutalnega umora, ki sta ga izvršila po vsestransko prevdarjenem načrtu sinova dveh čikaških milijonarjev. Sedaj sta na zatožni klopi in odvetniki se dan za dnem krojijo v zabavo publiki. Pravimo v zabavo, ker se publika ob kolonah poročil o tej obravnavi v resnici "zabava".

Ako bi bila morilca sinova revnih starišev, bi bil proces justice kratek. Ker pa imata na razpolago stotisočake za legalno obrambo, ju justica rešpektira in rešpektira ju tudi večina publike, ne zato, ker sta zakrivila zločin najhujše vrste, ne zato ker sta bila "nadarjena" dijaka, ampak ker prihajata iz bogatih hiš, iz prominentnih rodbin. Bogastvo, ki stoji za njima, je tista stvar, katera uživa "spoštovanje".

Justica v kapitalistični družbi je prostitutirana justica. Tisočeri in tisočeri slučajji v tej deželi so to jasno dokazali. Chicago Tribune priznava: "Leta in leta ima ameriško ljudstvo priliko opazovati, kako izbegavajo bogati zločinci iz rok justice . . ."

Kadar trdimo to socialisti, pravi Tribune in drugi kapitalistični besedniki, da blatimo ameriška sodišča in izpodkopavamo med maso zaupanje v gloriozne ameriške institucije. Med tem pa se dogajajo včasih tako kričeči slučajji, da ne morejo iti preko njih niti najbolj goreči zagovorniki privatnim interesom lojalnih sodišč.

Tako je pravljica o enakopravnosti razblinjena. Če nimaš mnogo denarja, in če prideš v pest zakonom, si jim predan na milost in nemilost. Če pa imaš za seboj bogastvo, imaš vpliv in celo sodniki, ki bi te imeli obsoditi, te bodo spoštovali. Pravica je naprodaj. Tisti, ki največ plača, jo dobi.

V Zedinjenih državah imamo institucijo, ki je znana kot vrhovno sodišče. Razun zveznega ima vsaka posamezna država svoje vrhovno sodišče. To še ni nič slabega. Slabo pa je to, da imajo ta sodišča pravico izrekat, katere postave so ustavne in katere niso. Stojijo toraj nad zakonodajami, ker so vrhovna sodišča najvišja zakonodaja. Njihova beseda je odločilna. Člani zveznega vrhovnega sodišča niso izvoljeni, ampak imenovani za življenjsko dobo. Imenuje jih predsednik in potrjuje kongres. Kakršen je predsednik, oziroma večina kongresa, taka je večina vrhovnega sodišča.

Vrhovna sodišča posameznih držav se ne razlikujejo od zveznega najvišjega sodišča. Zakone, ki so v prilog ljudskih interesov, navadno proglašajo za neustavne. Ustavo navadno tolmačijo v prilog privatnih interesov. Bogate tateve večinoma protektirajo, ker jim dajejo na razpolago številne legalne kanale, po katerih se lahko umaknejo justici, ako sploh pridejo pred njeno usmiljeno obličje. Drugače je, kadar stoji pred njo predstavniki delavskih organizacij, stavkarji in vsi tisti svobodni državljanji, ki spadajo med proletarce.

Kritizirati tako justico ne pomaga mnogo, pravzaprav nič. Pomagalo pa bi, če vzamemo zakonodajo in sodišča izpod kontrole privatnih interesov. Socialistična stranka svetuje ameriškemu ljudstvu že dolgo, da je to edina uspešna pot. Sedaj se je velik del unijskega delavstva

pridružilo našemu mnenju. Zedinili smo se vsi skupaj v K. P. P. A., da bomo z združenimi močmi poskušali iztrgati zakonodaje in vse kar je z njimi v zvezi kapitalističnim strankam in jih osvojiti za ameriško ljudstvo. To bomo dosegli, zato tolik strah v kapitalističnem taboru.

Med mase prihaja spoznanje, da smo bili socialisti v pravem. To je začetek. Druga stopnja je organiziranje za boj proti privatnim grabežem. Tretje je spoznanje, da so vzroki socialnim problemom kakršni obstoje, v kapitalistični ekonomski uredbi. In potem boj za socializem.

Prva naloga socialistov, vzbuditi mase, velik del mase, je dosežena. Druga je, da jih organiziramo in vodimo novo gibanje v pravo smer, ki vodi k zmagam.

Justica bo dobila pravo veljavo, kadar bo ljudska justica. Enake pravice bodo mogoče le v socialistični družbi. Demokracija bo demokracija, kadar bo odpravljena industrialna avtokracija. Sedaj, ko so mase organiziranega delavstva pripravljene, da nas poslušajo, jim moramo te stvari pojasniti. Vzgajati jih moramo, da bodo razumele nauke socializma. Gospodarski razvoj je dozorel za socializem.

Hiteti moramo, da bodo dozorele zanj tudi množice in potem bomo segli v roko novi dobi, bratstvu med narodi!

Koliko je članov socialistične stranke v odborih K. P. P. A.

Odbori K. P. P. A.

Konferenca za progresivno politično akcijo je organizacija unij, socialistične stranke, progresivnih političnih skupin, farmerskih in industrialnih organizacij. Ta kombinacija predstavlja jedro, iz katerega bo zrastle mogočna stranka ameriškega delavstva, neglede, kakšne ovire se bodo stavile na pot novemu gibanju.

Nova eksekutiva K. P. P. A. ima 52 članov; dosejaj jih je imela 42. V sledečem podajamo nekaj imen nove eksekutive K. P. P. A.:

William Johnson, predsednik Mednarodne unije strojnikov, predsednik eksekutive;

Arthur E. Holder, tajnik K. P. P. A.;

James Maurer, (socialist), predsednik Pennsylvania State Federation of Labor;

R. T. Wood, predsednik Missouri State Federation of Labor;

Sydney Hillman, (socialist) predsednik Amalgamated Clothing Workers;

Morris Hillquit, član eksekutive socialistične stranke;

Harriot Stanton Blatch, (socialistinja) zastopnica progresivnih ženskih organizacij;

Alexander Kahn, (socialist) upravnik dnevnika "Forward";

Algernon Lee, (socialist) ravnatelj Rand School of Social Science;

Bertha Hale White, tajnica socialistične stranke;

Jos. W. Sharts, urednik lista "Miami Valley Socialist" in socialistični kandidat za gubernerja v Ohiju;

John M. Nelson, kongresnik iz Wisconsin, voditelj progresivnega bloka v zbornici poslancev v Washingtonu;

A. F. Bentley, zastopnik K. P. P. A. iz Indiane;

Parley P. Christensen, zastopnik farmerske-delavske stranke;

Fannia M. Cohn, (socialistinja) International Ladies' Garment Workers;

Frank A. Pattison, zastopnik odbora osemindesetih;

H. E. Wills, pomožni predsednik Brotherhood of Locomotive Engineers;

Arthur J. Lowell, pomožni predsednik Locomotive Firemen and Enginemen;

Thomas M. Pierson, pomožni predsednik Railroad Telegraphers;

F. H. Fljoldal, zastopnik Maintenance of Way Employees;

Charles P. Ford, zastopnik unije električarjev;

T. C. Cashen, zastopnik Switchmen's Union;

Frank Stevens, zastopnik Single Tax lige;

John M. Baer, bivši kongresnik, sedaj kartunist za delavske publikacije;

Isabelle Kendig, zastopnica ženskega odbora za politično akcijo;

Benjamin C. Marsh, zastopnik montanske nestrankske lige in tajnik podpredsedniškega kandidata K. P. P. A. senatorja Wheelerja;

E. C. Faïres, zastopnik farmerske unije v S. Carolini;

Charles McGowan, unijski voditelj v Illinoisu;

Morris Sigman, International Ladies' Garment Workers Union.

Elizabeth Christman, zastopnica Women's Trade Union league;

Geo. E. Roewer, Jr., Cambridge, Mass., član eksekutive socialistične stranke;

Paul Scharrenberg, tajnik California State Federation of Labor.

Razun teh ima eksekutiva še osemnajst članov, ki reprezentirajo unije železničarjev in druge unije, in farmerske ter druge organizacije, ki so se priglasile za sodelovanje v K. P. P. A.

Ožji izvrševalni odbor, ki ima nalogo vršiti kampanjske posle in kooperirati z La Folletovim kampanjskim odborom, ima pet članov, ki so: *William H. Johnson*, *Isabel Kendig*, *Thomas L. Pierson*, *Sydney Hillman* in *K. T. Woods*.

V konvenčnih odborih K. P. P. A. so bili: Odbor za sestavo opravilnika.

T. C. Cashen, president Switchmen's union.
F. J. Fljoldal, president Maintenance of Way Employees.

J. N. O Neal, Socialist party.
Arthur J. Lovell, Brotherhood of Locomotive Firemen and Enginemen.

V. S. Gauthier, International Machinists Union.
Mrs. Burch, Women's Committee on Political Action.
Arthur J. Hays, Committee of Forty-Eight.

Organizacijski in kampanjski odbor.

E. J. Manion, president Telegraphers' union.
Vance Monroe, Colorado Conference for Progressive Political Action.
Edward Keating, Washington, D. C.

Morris Hillquitt, Socialist party.
 Herman E. Wills, Brotherhood of Locomotive Engineers.
 Sidney Hillman, president Amalgamated Clothing Workers.
 Bertha Hale White, Socialist party.
 B. M. Jewell, railway department, A. F. of L.
 H. F. Samuels, Progressive party of Idaho.
 F. Finsen, Maintenance of Way organization.
 A. E. Gordon, Conference for Progressive Political Action of Indiana.
 D. W. Helt, Brotherhood of Signalmen.
 Miss Laura J. Wylie, Women's Committee for Political Action.

John Brophy, United Mine Workers.
 Mrs. B. M. Manly, Women's Committee for Political Action.

Odbor za resolucije.

Donald R. Richberg, Chicago.
 Elizabeth Hauser, Girard, O.
 P. B. Robertson, president Locomotive Firemen and Enginemen.
 L. E. Griffing, grand chief Brotherhood of Locomotive Engineers.
 O. E. Jennings, Electrical workers.
 Benjamin G. Marsh, Farmer's National Union.
 Mrs. George B. O'Dell, Women's Committee for Political Action.

Victor Berger, Socialist Party.
 Mrs. Glenn E. Plumb, Women's Committee for Political Action.
 George F. Irvine, California Conference for Progressive Political Action.
 Judge C. J. Searles, Illinois Conference for Progressive Political Action.
 Basil M. Manly, Washington.
 Julius Kespilil, Quincy, Ill.
 Charles Kutz, Farmer-Labor party, Pennsylvania.
 Miss Elizabeth Christman, Women's Trade Union League.

Ako ste pazno prečitali ta imena, ste videli, da socialistična stranka ni napravila "kompromis" z buržvaznimi elementi, ampak je ponudila svoje sodelovanje delavskim organizacijam, katere je treba pridobiti za samostojno politično akcijo, jih strniti v delavsko stranko, navajati na pota socialistične taktike in jih pripraviti, da se izrečejo za socializem. To bo vzelo čas, ampak začetek je storjen.

Zdrava pamet.

Kadar hočeta mož in žena razporoko, jima jo sovjetska Rusija da v petih minutah za dolar in pol — rečeno v pretirajočem časnikarskem jeziku.

Kadar hočeta oba razporoko v tej deželi, je ne moreta dobiti, — ne brez laži ali brez pomoči kakega dejanja, ki se ga smatra za nemoralnega in kaznjivega. Kadar hočeta oba presekati vozal ki ju združuje, tedaj pravi nesmiselna ameriška postava, da je to tajni dogovor in razporoka jima je odrečena.

Kakorkoli obračamo to stvar, moramo priti do zaključka, da so v Rusiji v tem oziru mnogo pametnejši od nas. Čemu naj se sili zakonce ostati skupaj, če niso za skupaj in hočejo narazen? — (*Milwaukee Leader.*)

Če bi imeli opravka s poštenjaki.

F. Z.

Korak, ki ga je storila socialistična stranka na svoji konvenciji v Clevelandu, se ne dopade kapitalističnemu časopisju, kar je razumljivo. Ne dopade pa se tudi naslednici komunističnih sekt, ki je znana pod imenom Worker's Party, kar je istotako razumljivo. —

Glasila W. P. grme proti nam in nas "razkrivajo". Kapitalistični listi svare delavsko ljudstvo pred našo kompanijo, na drugi strani pa ne morejo prikriti nezadovoljstva, ker smo prešli preko izoliranja v organizacijo strokovno in industrijalno organiziranega delavstva in postali del njegove politične organizacije. To bi se jim še ne zdelo najhujše. Niti jim ne bi bilo žal, če bi socialistična stranka v resnici "izdala" proletariat in si skopala grob. Hudo jim je raditega, ker si je socialistična stranka izklesala pot med unije, jih zedinila za samostojno politično akcijo ter si med njimi zasigurala mesto, s katerega jih bo v stanju organizirati v mogočno politično stranko s socialističnim programom.

Med listi, ki ne morejo skriti svojih bolečin, ki jih jim je povzročil uspeh socialistične stranke, je samoobsebi umevno tudi "D. S." Tudi izdajo z dne 31. julija je posvetila boju proti kapitalizmu, pardon, boju proti socialistični stranki. Pri tem sporoča, da je vsak čas pripravljena na polemiko z nami. Ali prijatelji, kdor hoče polemizirati, mora razumeti precej več kot razumete vi. In predvsem, neodpustno je vedoma pisati neresnico. Vi pa ste zmerom oddaljeni od resnice.

Če danes naši prijatelji v W. P., med njimi kakšen Novak, trdijo, da niso bili za La Folletta, trdijo vedoma neresnico. Izvijanje, da so bili zanj le pod pogojem, ako prizna njihov program, ne drži.

"The Worker" z dne 22. decembra 1923 je pisal: "Mi lahko in moramo sprejeti v South Dakoti ali v Minnesoti ali na konvenciji 30. maja (vršila se je 17. junija) kandidaturo La Folletta za predsednika, ako ga bo večina delavcev in izkoriščanih farmerjev hotela nominirati. Pod nikakšnimi okolščinami pa ne bomo — kot nam svetujejo nekateri sodrugi — podvzeli iniciativo za nominiranje La Folletta. Ampak mi lahko in moramo glasovati za La Folletta, če ga mogočne mase delavcev in izkoriščanih farmerjev, ki še niso razredno zavedne, postavijo za kandidata."

Slednji odstavek se v originalu glasi: "But we can and must vote for La Follette if the mighty masses of workers and exploited farmers who are not as yet class conscious, put him up as candidate. Priobčen je bil v Workerju, glasilo Workers Party, dne 22. decembra prošlo leto in tisti, ki poskušajo v "D. S." z nami polemizirati, naj ga dobro prečitajo. Stališče, zapopadeno v gornjem citatu, je sprejela eksekutiva W. P. in ga razložila članstvu v takozvanih novemberskih tezah. Pričela je z agitacijo za La Folletta in jo nadaljevala, dokler ji ni La Follette z gotovim številom besed dopovedal, da ne mara njene podpore. In od tedaj šele pišejo glasila W. P., da La Follette itak ni dosti prida. Saj poznate povest o lisici in grozdju, ali ne?

Socialisti smo bili v tem oziru zmerom poštenu. Mi nismo nikdar delovali za nominiranje La Folletta, ampak za pridobitev ameriških unij, da se osamosvoje na političnem polju. V tem smo bili pametnejši kot generalni štab W. P. in kajpada — uspešnejši.

Mr. Novak piše v imenovani izdaji "D. S.", da je "La Follette tipičen predsednik in zastopnik malih kapitalistov." V čem je on tipičen predsednik (če je La Follette sploh kak predsednik), piscu teh vrstic ni znano. Mr. Novak mora pač to stvar bolje poznati, ako se ne moti. Ampak zanimivo je to: La Follette je zastopnik malih kapitalistov, in za tega zastopnika bi člani Worker's Party morali glasovati in BI glasovati, če jim ne bi La Follette povedal, da mu ni za njihovo pomoč.

Iz tega je mogoče izvajati dvojje: Ali je La Follette v resnici zastopnik malih kapitalistov kakor trdi "članek" v "D. S." in bi komunisti kljub temu glasovali zanj ako bi hotel njihovo sodelovanje, ali pa La Follette ni zastopnik malih kapitalistov in bi komunisti glasovali zanj raditega, ker je La Follette predstavnik nezadovoljnih elementov med delavci in farmerji ter voditelj progresivnega gibanja.

Sicer pa naše prijatelje v W. P. ne bomo potolažili niti jih ne bomo poskušali. Igrali so na La Folletta, potrošili pri tem precej tisočakov, in če jim ni uspelo, mi ne moremo pomagati.

Mr. C. Novak pravi: "Kdor je čital naše časopise, ta se še spominja, da je naša stranka od spočetka nasprotovala La Follettovi kandidaturi." Mr. Novak se ne spominja prav, kar dokazujejo prejšnji citati. Za špas bi še vprašal: Kaj pa se pravi "od spočetka nasprotovala"?

Še nekaj glede "sekte".

Izobraževalni del "D. S." se jezi in togoti, ker ne prizna naše trditve, da je W. P. sekta. Ona je stranka s 30.000 člani, torej velika reč!

Ko sta se l. 1919 organizirali komunistična in komunistična delavska stranka, sta trdili, da imata obe skupaj nad 60.000 članov. Ker se izpod zemlje s 60.000 člani ni moglo izvršiti preobrata, so poskusili še s površja svojo srečo. L. 1921, meseca decembra da bom natančen, so v New Yorku organizirali Worker's Party, v kateri so se združile podzemna zedinjena komunistična stranka in razne druge "ekstremne" skupine. V spomladi l. 1922 je tajnik Workers' Party podal med drugim sledeče poročilo: "Naša stranka ima 25.000 članov in vsaki dan se ji pridružujejo nove organizacije." Po tej izjavi so pričeli poročati, da imajo nad 20.000 članov, navdušeni uredniki kakega neodgovornega lističa nji pridružene sekcije pa so seveda trdili, da jih ima od 30 do 50.000, kar končno ne dela razlike. V deželi s sto deset milijoni prebivalci, v kateri je na milijone delavcev, se za par tisoč članov sem ali tja res ni treba razburjati.

Ampak radi argumenta in radi računanja je dobro, da si stvar razjasnimo. Pred menoj je "The Worker" z dne 12. januarja 1924, ki vsebuje razna poročila konvenciji W. P., med njimi tajnikovo poročilo. Iz tega je razvidno, da je imela W. P. meseca julija — oktobra 1923 poprečno 15.233 članov, z besedami, petnajst tisoč dvesto tri in trideset. Tajnik ni imel vzroka zmanjševati števila članov; raje je nižje koč višje. Od novega leta sem je padla v članstva češkoslovaška sekcija, istotako jugoslovanska in nekatere druge. Devetdeset odstotkov članstva W. P. pripada narodnostnim sekcijam in le 10 odst. ga pripada organizacijam,

katerih poslovni jezik je angleški. Taka je torej stranka, ki noče biti sekta.

Ampak vendar ni drugega. Vzemite ji ruski plašč, odrecite ji pravico sklicevati se na Lenina, pa bo izgubila kakor megla v lepem letnem jutru.

Še nekaj o številkah. Če je imela zedinjena komunistična stranka 60.000 članov, bi jih morala imeti W. P. 80.000, ker so se ji pridružile v času organiziranja razun omenjene tudi nekatere druge "sekte". Če pa bo pesnik "izobraževalnega" dela v "D. S." dobro pregledal poročila funkcionarjev svoje stranke, bo videl, da so v članstvu od l. 1919 naprej nepretrgoma nazadovali. Trditev, da imajo 30.000 članov, je torej neresnična, četudi bi ne pomenilo mnogo, ako bi jih imeli in še par tisoč po vrhu. Niti ne dela razlike, ako se človek posluži par sto laži več ali manj, ako si misli samo z njimi pomagati. Polemika z našimi prijatelji na strani "čistih in edino zveličavnih" torej ne bi imela smisla. Lahko pa se od časa do časa pokaže, kako potvarjajo resnico, in to je namen teh vrstic.

Wheeler dobro izbran.

Selekcija Burton K. Wheelerja za tovariša La Follettu na kandidatski listi KPPA. se mora dopasti vsakemu delavcu. Senator Wheeler se je boril za delavstvo v Montani in med vojno je vporabil svojo moč kot zvezni distriktni pravdnik v obrambi delavcev pred persekucijami od vojne zblaznelih profitarjev. Raditega je bil "sojen" pred montanskim State Council of Defense in spoznan krivim radi "nepatriotičnih dejanj in vrotežiranja izdajalcev domovine". Kadar je človek preizkušen v takemu ognju kakor je bil Wheeler med vojno, so dvomi v njegovo poštenost in pogum izključeni. Z njegovo izvolitvijo v senat je montansko ljudstvo pokazalo, da zna ceniti njegove vrline in se ni oziralo na profitarstvo svojat, ki ga je obrekovala. V senatu je bil mogočen zagovornik progresivnih zakonov in neizprosen sovražnik korupcije, ki se je vgnezdila v kabinetu. Pomagal je prignati državnega pravdnika Daughertyja na zatožno klop, ga prisilil na odstop in v javnosti ga je s pomočjo svojih tovarišev diskreditiral, ker ga je pokazal za to kar je, za navadnega korumpiranca, ki ne zasluži niti trohice zaupanja, ampak prezir in zaničevanje. Daugherty se je poskušal maščevati nad njim in konspiriral s predstavniki denarnih grabežev, da se Wheelerja pokaže kot človeka, ki je zlorabil svoj mandat v privatne namene. Toda Wheeler je prišel iz preiskave čist in zbornica mu je skoro soglasno izrekla zaupanje, ker ni mogla drugače. La Follette in Wheeler, dva bojovníka za ljudske interese, ki sta se postavila na čelo zavednemu delavstvu in progresivnega gibanja, dva bojovníka, ki sta vredna našega zaupanja. — (Po socialističnemu glasilu v Californiji, "The World".)

IGNACIJ MIHEVC:

Iz mojih mladih let.

(Dalje. — Glej Proletarca z dne 17. julija.)

Najagilnejši sodrugi so bili takrat v stranki Beljanci Bierkopf, Schatzmajer in Aich.

Po inicijativi teh treh smo ob neki priliki napravili izlet v Spital. S seboj smo imeli veliko rdečo zastavo. Ko smo prispeli v Spital, nam je žandarmerija zastavo zaplenila in 12 sodrugov aretirala. Med temi dvanajstimi sem bil tudi jaz. Bil sem 3 dni zaprt na okrajnem glavarstvu. Ko so me izpustili, sem sklenil, da zapustim Beljak. Potoval sem v Švico, od tod v Monako na Bavarskem, kjer sem dobil delo in ostal 4 mesece. V tem času sem spoznal A. Bebla, s katerim sem prišel večkrat v stik še pozneje: tako v Nuernbergu, Augsburgu in na Dunaju. Iz Reichenthala na Bavarskem so me izgnali in nemški orožniki so me spremili do Salzburga, odkoder sem bil izgonjskim potom označen kot potepuh prepeljan v Ljubljano. Iz Ljubljane me je znani "Šupfuehrer" Altmann odvedel na Vrhniko in me izročil takratnemu županu Lenassiju. Ta mož mi je napravil ob prihodu v domači kraj dolgo pridigo in mi očital, da sem zablodil med prekučuhe. Domov k staršem nisem hotel, pač pa sem jo vdaril naravnost proti Ljubljani, kamor sem prišel še poprej, nego Altmann.

Vendar se v Ljubljani nisem ustavil. To pot sem se bil namenil na Dunaj. Ker ni bilo sredstev za vožnjo, sem jo seveda ubiral peš. V Domžalah sem prvičkrat prenočil, med potjo še dvakrat, trikrat in četrtega ali petega dne proti večeru sem bil na cilju. Ko sem prišel na cesarski Dunaj, sem segel v žep in pobrskal po svojem bogatstvu, ki je obstojalo iz dveh krajcarjev. Predno sem se pobrigal za svoj prazni želodec, sem pogledal za delom in dobil sem ga v tovarni Griedel. Podjetje se je bavilo z gradbo železobetonskih mostov in jaz sem začel tu novo karijero kot ključavničar in ne več kot klepar. Po nekaj dneh sem se vpisal v Arbeiterbildungverein Apolo. To je bilo l. 1889. Društvo sem pridno obiskoval ob večerih in ob nedeljah. Bile pa sta tu dve struji, leva in desna. Jaz sem pripadal radikalnejši struji. Sodrugi so me imeli radi, ker sem bil poprej član beljaške organizacije. Na Dunaju sem se seznanil z Viktorjem Adlerjem, Steinom, Elderschem in Lenskijem.

V tistem času je bil izgnan iz Dunaja sedanji minister soc. politike na Češkem sodr. Habermann. Če se ne motim, je bil odšel po izgonu v Ameriko.

Ob priliki stavke tramvayskega delavstva sem moral zapustiti Dunaj. Odšel sem v Alpske dežele. Po 3 mesecih sem se ponovno vrnil na Dunaj, kjer sem zopet stopil v delo. Ko sem bil izpolnil 19 let, so me na Dunaju potrdili k vojakom in poslan sem bil v Ljubljano k "Janezom", kjer sem odslužil 3 leta aktivne vojaške službe. Omenim naj, da sem ob priliki svojega vojaškega prihoda v Ljubljano prinesel s seboj poln kovčeg brošur in časopisov. Seznanil sem se s pok. sodr. Kordeličem, Bajdom, Tekaucem in Bartlom, katerim sem oddajal brošure. Prejemal sem jih iz Švice in jih skrival v blazino. Nekega dne je bila napovedana pri celem polku stroga preiskava. Nujno obvestim po nekem ordonancu sodruga Kordeliča, naj pride ob določenem času za vojašnico, kar je on tudi storil. Iz prvega nadstropja sem mu tedaj zmetal do 50 različnih brošur in časopisov. V pol ure za tem je dal g. polkov-

nik Garibaldi preiskati mojo blazino in kovčeg. Našel ni seveda ničesar.

Po dovršeni vojaški službi l. 1892 sem ostal v Ljubljani. Delal sem skozi 5 let v stranki z velikim veseljem. Vsak večer sem hitel v Delavsko izobraževalno društvo na Valvazorjev trg. Spoznal sem sodr. Železnikarja, ki me je ob nedeljah rad povabil na Sv. Katarino, Sv. Jošt ali na Šmarno goro. — ("Pod lipo".)

Armade evropskih držav.

Večino vseh državnih dohodkov je v evropskih deželah pred vojno požrla armada in mornarnica. Deset let je minulo, od kar je bil Srbiji poslan ultimatum, kateremu je sledila vojna in potem mir, ki ni prinesel miru. Države se oborožujejo naprej in se pripravljajo na novo vojno "za odpravo vojne", "samoodločevanje narodov" in take stvari.

Kljub oboroževanju pa je protivojna propaganda dobila med ljudstvom jako mogočne korenine. Amsterdamska internacionala strokovnih unij, ki je imela meseca junija t. l. na Dunaju svoj kongres, in eksekutiva socialistične delavske internacionala, ki je imela svojo sejo istočasno v istem kraju, sta izdali na delavstvo proglaš za protivojne demonstracije. Desete obletnice pričetka evropskega klanja, ki se je spreminilo počasi v svetovno, in se končalo z imperialističnim mirom, se je evropsko delavstvo spominjalo na način, ki militaristom in imperialistom gotovo ni ljub. Zastopniki obeh internacional so povdarjali, da je treba s protivojno propagando nadaljevati z vsemi mogočimi močmi, kajti le če bo delavstvo pripravljeno in organizirano, bo v stanju preprečiti militarizmu bruhati krvavo lavo.

Glavni pogoj za omejevanje vojnih nevarnosti je odvzemanje moči kapitalističnim strankam in edini pogoj za odpravo vojen je odprava kapitalistične ekonomske uredbe.

Londonski "Daily Herald" poroča, da vzdržujejo evropske države v sedanjem času sledeče armade: Rusija 1,003,000 mož; Francija 732,248; Švica 500,000 (Švica nima stalne armade v pravem pomenu besede, kajti vsak Švicar je oborožen in vsaki se mora gotov čas na leto vežbati za vojaka); Italija 250,000; Poljska 250,000; Španija 240,000; Nizozemska 163,000; Anglija 156,000; Jugoslavija 130,000; Rumunija 125,000; Češkoslovaška 150,000; Grčija 110,000; Nemčija 100,000; Turčija 88,000; Belgija 86,500; Portugalska 40,000; Švedska 34,000; Finska 30,000; Danska 27,000; Avstrija 21,000; Ogrska 25,000; Bolgarija 20,000; Norveška 16,000; Latvija 20,000; Estonija 16,000; Litvinija 15,000.

Torej nad štiri milijone mož pod orožjem! V tem številu niso vštete kolonijalne armade evropskih velesil, razne čete prostovoljcev, narodne milice ter fašistične in podobne organizacije nasilnega značaja.

Na morju prednjači Anglija. Drugo najjačjo vojno mornarnico ima izmed evropskih držav Francija; Italija je na tretjem mestu. Tudi Švedska ima precej jako mornarnico, medtem ko je ruska še šibka.

Največjo zračno floto ima Francija; Anglija ji tekmuje. Italija ju skuša dohitevati. Tudi Rusija je nabavila že veliko število eroplanov.

V svetovni vojni sta se zrušila avstro-ogrski in nemški militarizem. Toda militarizem kot tak je še v cvetju in mednarodno delavstvo bo imelo še veliko truda, predno ga bo napravilo neškodljivim.

IVAN CANKAR:

KURENT

Starodavna pripovedka.

(Nadaljevanje.)

Tako roma človek, premišlja, in zmirom bolj je malodušno njegovo srce.

Dolgo si trpel, ti sužnji narod, stanovitno si nosil svoj križ; toda Kristus sam se je zgrudil na klancu; On sam, ki je bil rojen za posodo trpljenja, je zajokal na križu. Kaj niso tudi tebi že dnevi šteti; kaj ni morda že blizu tista grenka ura, ko boš zaklical proti nebu: "Moj Bog, zakaj si me zapustil?" Ali bi človek zajokal, ali bi hvalil Boga, da je že konec te žalostipolne tisočletne križeve poti, da je že blizu Golgata, že blizu ura tretja?

Grenke in grenkejše so misli romarjeve. Tako mu je pri srcu, da bi molil: "Ne daj mi dočakati, o Gospod, da bi se glasila tuja govornica po teh krajih! Ne daj mi dočakati, da bi storil suženj suženjsko smrt! Moč mu dodeli, da raztrga vrvi — če je treba, da umrje, naj umrje svoboden!"

Malodušno srce je bilo žalostno, ko je pogledalo v davne dni; plaho je bilo, ko je pogledalo v prihodnje dni.

Pa se napoti romar v Ljubljano — kje žalost, kje plahost? Vesela je preteklost, še vselejša je prihodnost! Komaj zazvoni iz daljave resnobno-veseli šentklavški zvon, se oči zasvetijo, se ustna nasmehnejo. Utrujenost mine, bridkost je za gorami, korak je lehak in poskočen. Romar stopi v krčmo, z levico objame natararico, z desnico si natoči cvička, pa — "Kaj bi tisto! Saj je vseeno!"

Vse blagoslove tebi, Ljubljana! Večja in lepša mesta so na svetu — ali vendar ni ti ga enakega pod nebom! Pozdravljena, ti kraljica veselja, ti mati vseh sladkosti, ti botra prešernih ur! Prav na sredo vseh nadlog te je postavila nebeška modrost, luč v temo, zeleno trato v puščavo! Devetkrat obremenjen popotnik pride in te pozdravi; ko se poslavlja, si mu odvezla osmero bremen. Romar se čudi in srce mu poje; obraz do obraza, nikjer bridkosti, nikjer hudih misli; romar gleda: hiša do hiše, smejo se prijazno, nekatere celo mežikajo; romar poslušaj: beseda do besede, pesem do pesmi, vse so prešerne. Tako romar gleda, poslušaj ter se čudi in njegovo srce je potolaženo . . .

Ko se je Kurent približal mestu ljubljanskemu, ga je pozdravljalo z vsemi tremi od vseh deveterih cerkvá. Iz zgodnjega mraka so se luči smejale; celo zvezde so se opotekale po nebu ter so se majale, omamljene od tobakovoga dima in od vinskega duha.

Kurent je stopil v mesto in je zažvižgal od prijetne osuplosti; hiše so gledale ošabno in

prazniško, kakor ob cesarjevem godu, nekatere so bile celo pobeljene; izpod streh so visele dolge zastave.

"Zahvaljen, ti klošter veselih čednosti, da pozdravljaš spodobno svojega patrona!"

Tako je vzkliknil Kurent ter se je nameril, kamor je držala najbolj zložna pot.

In kakor je šel, in kamor je stopil — od te strani in od one strani so pozdravljala svetla okna, so vabile poskočne pesmi.

Kurent se je nasmehnil in je bil zadovoljen v dno srca.

"Tako sem želel, da te zagledam, prestolica moja; tako sem ukazal, da me pozdraviš; čula si željo in ukaz!"

Prišel mu je naproti človek, navsezgodnji večer že vesel; oblečen je bil slovesno, klobuk pa mu je visel postrani na kuštravih laséh.

"Kaj praznujete nocoj, ljudjé prešerni?" je vprašal Kurent.

Človek se je naslonil ob zid in je bil močno vesel takega prijaznega odgovora.

"Kaj da praznujemo?" je vprašal in je zamahnil z obema rokama, da bi zgrabil misli, hitel v urnem kolobarju. "Praznujemo pač! Ampak kaj, to je drugo in zelo imenitno vprašanje! Zakaj človek, kadar piješ, ne pozabi nikoli, čemu da piješ in zaradi katere prilike! Red mora biti, red je podlaga narodnemu življenju . . . Nocoj bomo slavili Prešerna; prosimo torej vse tiste, ki bi morda rajši Jurčiča slavili, da naj odložé to svojo namero . . . pijan je človek danes kakor jutri, saj je vseeno!"

Kurent je bil v dno srca vesel takih modrih besed; ampak vprašal je:

"Kdo je nocojšnji svetnik?"

"Potrpite!" je rekel modrijan in je lovil z obema rokama; lovil je, našel ni.

"Kaj pa je tebi, tujcu, potreba te učenosti?" je vprašal. "Priatelj te povabi na godovino — godovina ali ne, kosilo je tečno, pijača koristna, pa kaj vse drugo! Nocoj slavimo — stoj, popotnik iz daljnih krajev!"

Modrijanu se je prečudno razžaril obraz in oči so mu zasijale.

"Nocoj praznujemo sami svojo radost! Nekdo, kaj vem kdo — tu ali tam stoji njegov kamen ob oglu, Bog mu ga blagoslovi — ta nas je spomnil na to lepo praznovanje! Kdor že bodi, ajd ali kristjan, Bog mu daj sveta nebesa, mi pa smo pili!"

Hvaležen in ginjen je Kurent stisnil roko modrijanu ter je šel po svoji poti.

Prav resnično in odkritosrčno je bil ginjen Kurent.

"Spomenik so postavili — komu so ga postavili? Narod molči, ne ve imena; ampak pije in je vesel. Tam na visokem kamnu stoji kamenit vojskovodja, ali pa morda učenjak, ali pa morda umetnik; stoji ter misli, da je slaven in da se vrši zaradi njega ta veseljni vinski potop.

Ošabno se ščeperi na svojem kamnu, pod svojo muzo; narod pleše in vriska ter se ne zmeni zanj. Svetilke ugašajo, zvezde umirajo v megli, mrzla noč zeha od ulice do ulice — kameniti junak stoji tam, čuti roso na svojih licih in se čudi: "Odkod ta tišina, odkod ta samota? Saj sem slaven!" Muza dremlje nad njim, pod njim venejo zeleni vencji. Pozno v noči, blizu jutra že se primaje črn gost, leže na vence ter zasmrči. Ko se vzdrami v hladni megli, se okrene na to in na ono stran ter vzklikne: Kdo pa je to? Kdo pa je to reč sem postavil? Še včeraj je bil ta prostor lep in čeden, zdaj pa je ta nesnaga tukaj! — Ves jezen je zaspani gost in se odziblje godrnjaje v mesto. Junak na kamnu pa je do srca užaljen: V mojem imenu in na mojo čast si pil, zdaj pa bi še zmerjal, negodnik? — Tako kliče in očita, ali nikogar ni, ki bi mu odgovoril. Zdavnaj že so krčme zaklenjene; za okni, za durmi pa pleše življenje; le malokdaj se po nerodnosti odgrne zastor, da plane svetel žarek na ulico ter ugasne plah v tej neprijazni megli; le malokdaj zaškripljejo duri ter zalučijo na cesto perišče svetlobe, zato da vidi kasni svat, kod in kam in kako . . ."

Hudo zadovoljen je bil Kurent ob takih sladkih mislih in podobah. Zgoden je bil še večer, komaj da je prva zvezda zaspano pogledala na frančiškanski most. Zato je rekel Kurent: "Vodi me, noga, kamor se ti zdi! Od vseh strani pozvanja, nobene maše ne bom zamudil!"

Nič se ni Kurent zlagal, prav zares je pozvanjalo od vseh strani. Odkoder je zvonilo najglasneje, tja se je napotil.

Šel je skozi ozke, toploprojetne, ljubeznivo-mračne ulice. Skoraj ni srečal človeka; kakaj taka je v Ljubljani postava, da bodi kristjan v krčmi, ne na cesti, kadar se nagne solnce za hrib. Le časih se je prikazalo dvoje tihih senc, tesno objetih; zaspanec bi pogledal in bi rekel: "Saj je le eden!" Ampak nato bi stopil bližje in bi se začudil: "Pa vendarle sta dva!"

Kurent je prišel do gosposke, visoke hiše in je stopil naravnost vanjo. Kdo bi popisal vso lepoto, ki so jo takrat ugledale njegove oči? Dvorana se je vrstila za dvorano, druga lepša od druge; brez števila žarkih luči je sijalo od stropa, kakor da je bilo solnce v gostih; v čisti belini, v prečernem zlatu so se bahale stene. Kaj bi človek še nadalje govoril? Kurent je zamižal, ker se mu je bilo premočno zableščalo pred o-suplimi očmi.

Svetli pari so šumeli mimo njega; toliko mladosti in toliko lepote ni videl Kurent še nikoli. Obrazi žareči, bleščeče oči, vitka telesa v belih oblekah, rdeče rože v solnčnih laseh — ali so ljudje, ali so angelji božji, na zemljo poslani? — Prepevale niso gosli same; Kurentu se je zdelo, da poje dišeči zrak, da zvone in prepevajo luči na stropu, da pojo tudi žareča lica in bleščeče oči in bela, šumeča krila in rože v la-

seh . . . Mladost, ne postoj v tem svetlem plesu! Ustna rdeča, da bi se na vekomaj smehljala, oči bleščeče, da bi se nikoli ne zasolzile, lica, kaj si oskrunila ta sveti kraj? . . . Glej, kedaj sem videl ta obraz in te oči? Kurent je vztrepetal in je strmел, za njo je strmел, ki je bila prišumela mimo, kakor žarek iz nebes.

"Kedaj sem videl ta obraz in te oči?"

Nad širokim čelom bujni lasje, temnorjavi, motno žareči, kakor z zlatom prepleteni; iz las se je bila izvila rumena roža in je visela globoko na goli, od luči opaljeni tilnik; lica ozka, zamolklo bela. Prišumela je mimo in se je ozrla nanj; ob tistem pogledu je Kurent vztrepetal.

"Teh oči nisem gledal v sanjah; takih sanj ne daje Bog vernemu kristjanu, kaj šele meni grešniku!"

V tistih rjavih očeh je bilo hrepenenje, ki tiho sanja, kadar se ustna smejo in poslušajo veselo pesem; pogledale so in srce je zajecalo, pa ni vedelo, če od bolesti, ali od sreče.

"Mladost, ne postoj v tem plesu! Grenka misel, ne čez ta prag!"

Kurent je vzdignil gosli — svetli pari so zašumeli v jadrnem krogu, da oko ni več razločilo ne obrazov ne teles; ena sama žarka luč je bila, sama pred seboj bežeča. Le s srcem še je gledal Kurent en sam obraz — veselje brez mere je bilo v njegovi pesmi in koprnenje brez mej . . .

Vzdramile so se njegove oči in so spoznale strahoma, da so telesa trudna in že skoraj upognjena, da so lica potna in upala, oči motne in zameglele. Na tleh so ležale pohojene rože; luči na stropu so težko dihale, dremalo se jim je.

Mladost je bila ustavila svoj veseli korak, oči so se ozrle ter so se zamislile. Kurenta je spreletelo kakor spomin na starost, na bridkost in smrt. Povesil je glavo, njegova pesem je utihnila.

"Kje si ti, kam si pobegnila?" je vzkliknil v svojem srcu. Ni je več bilo; na pragu je ležala rumena roža, začrnela, oskrujena, od stoterih nog pohojena.

Kurent je šel s tihim korakom skozi vse dvorane; iz trudnega veselja, iz umirajoče svetlobe je strmelo kakor vzdramljena bolest. Prašni, zaspani in zlovoljni so bil poslednji svatje; njih obrazi so se mahoma postarali, oči so gledale temno in sovražno. Radost je ugasnila, kakor da je bila smrt pihnila vanjo — nobenega žarka ni bilo več, le črne saje so planile do stropa . . . Kurenta je bilo strah te bridkosti; zato se je nameril tja, odkoder je slišal pesem in veselo besedo.

Pod širokimi, svetlimi stopnjicami je stala ženska, v črn plašč zavita; njen beli obraz se je okrenil do njega, njene temne oči so se ozrle nanj; v tistih očeh je bilo žalosti za tisočero src. Tako se je ozrla nanj in je stopila v noč . . .

(Dalje prihodnjč.)

Središča ameriške industrije.

F. L. J. S.

Dostikrat se dogaja, da se priseljenc, prišedši v Ameriko ali pa seleč se iz enega mesta v drugo, napoti ravno v tak kraj, kjer mu njegova izurjenost ali izkušnja v kaki posebni stroki prav malo pomaga. Električar se morda poda k sorodniku, ki je farmer na zapadu; kmalu je razočaran nad to deželo, ki mu baje nudi malo prilike za zaslužek v njegovi stroki. Dober poljedelec se nastani ravno v New Yorku ali Chicagi, ker mu je težko tekmovali z veliko zalogo neizurjenih delavcev. Sploh veliko neuspehov izvira iz okolščine, da ni človek tam, kjer je njegovo delo najbolj potrebno in kjer bi imel priliko vporabljeni svoje znanje. Priseljenc gre večinoma tja, kjer ima kakega prijatelja in sorodnika; da-li je ravno tam pravo mesto za njega, je drugo vprašanje. Dostikrat se hoče preseliti tja, kjer bi bile zanj boljše prilike za delo, in vpraša prijatelja za nasvet; ta nasvet utegne biti dober ali pa ne. Zato je nekoliko poznavanja ameriških industrijalnih razmer in industrijalne geografije Združenih Držav jako na mestu.

V naslednjem podajamo kratek opis, kje so glavna središča nekaterih pglavitnih ameriških industrij.

Premog se izkopava v več kot polovici zveznih držav. Trdi premog ali antracit, ki se rabi na vzhodu za kurjavo, se izkopava v Pennsylvaniji blizu Scrantona in Wilkesbarre, Pa. Skladi mehkega ali bituminoznega premoga se nahajajo zlasti v sledečih državah: Pennsylvania, West Virginia, Illinois, Ohio, Kentucky, Indiana, Alabama, Colorado, Virginia, Wyoming and Iowa.

Rudniki *bakra* se nahajajo v mnogih državah, zlasti v sledečih: Montana, Arizona, Michigan, Utah, California, Tennessee, Colorado, Idaho, New Mexico, Wyoming in Nevada.

Štiri petine vse *železne rude* v Združenih državah prihajajo iz pokrajin okoli Lake Superior, spadajoče Minnesoti, Wisconsinu in Michiganu.

Železo in jeklo se največ izdeluje v državah Pennsylvania, Ohio, Indiana, Illinois in New York. Pittsburgh, Pa., in Cleveland, O., sta svetovnoznanii središči železarstva.

Tovarne za *električne stroje* se zlasti nahajajo v mestih: Chicago, Ill., Cleveland, O., New York City, Philadelphia, Pa., Lynn, Mass. in Newark, N. J.

Središče *avtomobilske industrije* je Detroit, Mich. Za njim sledijo po važnosti Cleveland, O., Indianapolis, Ind., in Chicago, Ill.

Največ *poljedelskih strojev* in orodja se izdeluje v Racine, Wis., Moline, Ill., Springfield, Ill. in Chicago, Ill.

V industriji *brona, bakra in medí* prednjači Waterbury, Conn., in za njim prihajajo Detroit, Mich., New York City in Chicago.

Steklo se izdeluje največ v Philadelphiji, Pa., Camden, N. J., Pittsburghu, Pa., Newarku, N. J., Milville, N. J. in Vinelandu, N. J.

Rafinerije *petroleja* se nahajajo zlasti v državi New Jersey, potem pa tudi v državah Texas, California, Pennsylvania, Oklahoma in Louisiana.

Usnje se večinoma izgotavlja v Philadelphiji, Pa., Milwaukeeju, Wis., Chicagi, Ill., Newarku, N. J., Peabodyju, Mass., in Camden, N. J.

Najbolj važno mesto za *čevljarsko industrijo* je Brockton, Mass. Za njim sledijo: Lynn, Mass., St. Louis, Mo., Haverhill, Mass., New York City, Boston, Mass., in Manchester, N. H.

Gumijevi škornji in galoše se izdelujejo zlasti v državah Massachusetts in Connecticut.

Središči industrije *kavčuka (rubber)* pa sta Akron, O., in Trenton, N. J.

Velike *klavnice* in skladišča mesa so zlasti v mestih Chicago, Ill., Kansas City, Kans., Omaha, Neb., New York City, Sioux City, Ia., Indianapolis, Ind., St. Louis, Mo. in Denver, Colo.

Industrija *konzerov* (canning and preserving) cvete v mnogih državah, zlasti pa v Californiji, New Yorku, Marylandu, New Jersey, Pennsylvaniji, Illinoisu, Indiani, Washingtonu, Maine in Oregonu.

Industrija *masla, sira in kondensiranega mleka* v velikem obsegu je ponajveč osredotočena v državah Wisconsin in New York, ali velika podjetja za to industrijo se nahajajo tudi v državah Minnesota, Michigan, Ohio, Illinois, Iowa in California.

Ribarstvo se goji ob severnih obalah, v državah Maine, Massachusetts in New York na vzhodu in v državah Washington, Oregon in California na zapadu.

Večina ameriških *ladjedelníc* se nahaja v državah New Jersey, Pennsylvania, California, Washington in New York.

Glavna središča za *lesno industrijo* so daleč narazen; na severu se nahajajo v državah Washington, Oregon in Wisconsin in na jugu v državah Louisiana, Mississippi, Arkansas, Alabama in North Carolina.

Največ *papirja in lesne kaše* (pulp) se izdeluje v državah New York, Maine, Massachusetts, Wisconsin, Michigan, Pennsylvania, Ohio in New Hampshire.

Veliko središče industrije *bombaža* (cotton) je New Bedford, Mass. V izdelovanju bombaževin sledijo potem postopno po važnosti: Fall River Mass., Pawtucket, R. I., Lowell, Mass., Philadelphia, Pa., Lawrence, Mass., Passaic, N. J., Utica, N. Y., Baltimore, Md., in Gastonia, N. C.

Podjetja, ki izdelujejo *pletanine*, se nahajajo zlasti v mestih Philadelphia, Pa., New York City, Reading, Pa., Milwaukee, Wis., Utica, N. Y., in Lowell, Mass.

Industrijalna središča za *volneno blago* so Lawrence, Mass., Philadelphia, Pa., Providence, R. I. in Passaic, N. J.

Svilenine se zlasti izdelujejo v državah Pennsylvaniji, New Jersey, New York in Connecticut. Paterson v državi New Jersey je slovito "svilno mesto". New York City in Allentown, Pa., sta drugo odnosno tretje središče v industriji.

Najvažnejša podjetja za izdelovanje *moških oblačil* (vštevši spodnje obleke) se nahajajo v mestih New York City, Chicago, Ill., Baltimore, Md., Philadelphia, Pa., in Rochester, N. Y. *Ženska oblačila* se izdelujejo zlasti v New York City, Philadelphiji, Pa., in Chicagi, Ill.

Za industrijo *ovratnikov* slovi mesto Troy, N. Y., ki ga zovejo "Collar Town."

Klobuki se izdelujejo največ v Danbury, Conn., Philadelphiji, Pa., in New York City.

Važne *lončarije* se nahajajo v Trentonu, N. J., in Camden, N. J.

Smodge in cigarete se izdelujejo zlasti v New York City, Richmondu, Va., Tampí, Fla., in Philadelphiji, Pa.

Kar se tiče *poljedelstva*, imamo jako mnogo tujerodnih farmerjev. Prva po vrsti glede števila tujer-

rodnih farmarjev je država Minnesota, potem pridejo po vrsti Wisconsin, Michigan, North Dakota, California, Iowa, Texas, New York, Nebraska, Illinois, South Dakota, Washington, Kansas, Montana, Pennsylvania, Ohio, Colorado, Oregon, Massachusetts, Missouri, Connecticut, New Jersey, Indiana, Idaho, Oklahoma, itd. Zadnje ljudsko štetje je naštelo čez 580,000 tujerodnih farmarjev. Izmed navedenih dežel njihovega izvira stoji Nemčija daleč naprej na prvem mestu, potem sledijo postopno Švedsko, Norveško, Kanada, Rusija, Avstrija, Angleško, Dansko, Italija, Poljsko, Irsko, Finsko, Švica, Mehika, Škotsko in Ogrsko.

Naši farmarji so bržkone večinoma navedeni pod "Avstrijo". Žalibog ni nikake statistike o narodnosti tujerodnih farmarjev, da bi doznali število slovenskih, hrvaških in srbskih farmarjev.

Češka lista "Spravedlnost" in "Zajmy Lidu" prenehala biti komunistična glasila.

"Daily Worker", glasilo W. P., poroča v izdaji z dne 28. julija, da je češki komunistični dnevnik "Spravedlnost", ki izhaja v Chicagi, "dezertiral" komunistično gibanje in postal neodvisno glasilo. Iz imenika komunističnih listov je črtan tudi češki tednik "Zajmy Lidu".

"Daily Worker" poroča, da je eksekutiva W. P. storila vse kar je bilo v njeni moči, da bi obdržala omenjena češka lista v svoji stranki in preprečila razdor v češki sekciji W. P. Kljub temu, da je bila pripravljena popustiti v svojih zahtevah, se ji upravni odbor Spravedlnosti ni podal in tako je razdor popoln.

Češka sekcija, ki je odstopila od socialistične stranke l. 1920 in se pozneje pridružila komunistom, je danes razbita, medtem ko češka socialistična federacija, katere glasilo je tednik "Americké Dělnické Listy", prospeva, posebno po vzhodnih krajih.

Eksekutiva W. P. je v proglasu na svoje člane izjavila, da je del češke komunistične sekcije "izdal komunistem", dezertiral iz komunistične stranke in pritegnil s seboj dva njena glavna glasila. Edini češki list, ki je ostal komunistom, je tednik "Obrana" v New Yorku. Ruthenberg in Foster v svojem proglasu pozivata češko delavstvo na bojkot "odpadlih" listov, katerim se ne sme prizanašati. Poziv na bojkot je v omenjenem proglasu petkrat naglašan, da bi tistim, katerim je namenjen, ne ušel izpred oči.

Spor v češki "komunistični" federaciji je že stara stvar. Pojavil se je v glavnem radi vprašanja kontrole nad dnevnikom in tiskarne "Spravedlnost". Eksekutiva W. P. je hotela pri listu in njegovi imovini glavno besedo radi "discipline" in "centralne" kontrole. Upravni odbor "Spravedlnosti" in njene tiskarne pa je sumil, da gre eksekutivi W. P. največ za tiskarno, katero je, mimogrede rečeno, zgradilo pred leti češko socialistično delavstvo, ki je bilo ob času razkola potisnjeno iz federacije in potom trikov izigrano iz upravnega odbora. Krivda, da so izgubili dnevnik pa pade tudi na njih same, ker so v krizi, ki je nastala s pojavom razkolov v socialistični stranki premalo pazili kakšne ljudi imajo v odborih in na odgovornih pozicijah pri listu.

"Spravedlnost" z dne 23. julija je objavila apel na sodruge, v katerem jih opozarja, naj ne nasedejo de-

magogom, ki blatijo ta edini češki delavski dnevnik na način, kakršnega se ne poslužujejo niti kapitalistični elementi, ker se jim stidi.

"Spravedlnost" v omenjeni izdaji piše, da bo urejevana tudi v bodoče v sedanjem duhu moskovske internacionale in propagirala za "enotno fronto". Medtem pa "Daily Worker" imenuje odstopivše češke sodruge za "socialne demokrate". Očitki in predbacivanja dežujejo od obeh strani.

"Spravedlnost" v izdaji z dne 27. julija prinaša proglas, v katerem naznanja, da se je obnovila češko-slovaško marksistična federacija, ki jo tvori del bivše češke sekcije W. P. Njena glasila bosta "Spravedlnost" in "Zajmy Lidu". Pričela je s pregovori za združenje s slovaško socialistično delavsko federacijo, ki je tudi samostojna organizacija.

Spor v češkoslovaški sekciji W. P. je pokazal, kako delajo čistí za "enotno fronto". Nekdaj procvitajoča češka socialistična federacija je bila po razkolu skoro uničena in le s težavo se je toliko obnovila, da je mogla pričeti z aktivnim delom. Tisti, ki so bili odgovorni za to razbitje, so šli med ekstremiste in postali tako ekstremni, da je postala situacija neznosna in posledica je nov razdor. Ne samo to: Z nepremišljeno taktiko so postavili v nevarnost obstoj dnevnika "Spravedlnost" in tednika "Zajmy Lidu".

Ali bo češko delavstvo, dosedaj pripadajoče k W. P., spoznalo svojo zmoto in škodljivost nepremišljene taktike ter pokazalo voljo za povrnitev v socialistično stranko? Nekateri odgovarjajo, da se sentiment za povratek k nam veča. Mnogi goje upanje, da postane "Spravedlnost" v doglednem času zopet socialistični list. Vprašanje je, ako bodo imeli merodajni faktorji pogum priznati zmoto in seči svojim bivšim sodrugom v socialistični stranki v roke ter se pridružiti socialističnemu gibanju. Vsekakor pa je češka socialistična federacija kljub svoji šibkosti vsled nove situacije, ki je prišla kot posledica katastrofalnega spora v češki sekciji W. P. ojačana. Za češke socialiste ti dogodki v taboru "ekstremistov" niso prišli nepričakovano, pač na obratno. V agitaciji za pojačanje socialistične stranke jim bodo samo koristili, kajti sedaj jim ni treba več domnevati, ampak pokazati, kam privede taktika nepremišljenih ljudi, ki so mislili, da delajo za razbitje kapitalistične države, v resnici so pa sebe razbili.

Brezplačen oglas.

Iščemo stranko, ki ni preveč protestantska, katoliška, Ku Kluxtična, kapitalistična, socialistična, komunistična, konservativna, radikalna, poštena, nepoštena, in ki bo dobila dovolj glasov, da me izvoli za predsednika. Obljubljamo, da homo dali na listo kot podpredsedniškega kandidata John F. Hylana, največjega malega ameriškega župana, za nagrado. Pošljite ponudbe na naslov William R. Hearst, U. S. A. — (Po "New Leadru".)

Pravica močnejšega velja. Niso li množice ustvarjajočega ljudstva vseh narodov močnejše, kakor peščica tiranov in izkoriščevalcev? Ne morejo li združiti svojih raztresenih moči v edinstvu, v organizaciji, in v njej doseči moči, ki premaga vsako krivično silo?

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

Socialistično gibanje v Californiji.

SAN FRANCISCO, CALIF. — Californijska socialistična stranka je vzela pridruženje ameriške socialistične stranke k KPPA. z zadovoljstvom na znanje, ker je ona priporočala sodelovanje naše stranke s progresivnimi unijami že pred clevelandskimi konvencijami. Socialistična stranka je v tej državi močna in vplivna politična organizacija in bo v novi orientaciji vodilna organizatorična sila.

Dne 12. julija se je vršil v Los Angeles socialistični shod, ki se ga je udeležilo do dva tisoč oseb. Sodruga Alexander Horr in J. H. Ryckman sta poročala o poteku clevelandskih konvencij in naglašala, da je socialistična stranka dobila priliko delati v unijah s pomočjo unij, kar se sme smatrati za enega največjih uspehov v njeni zgodovini.

Razun teh dveh sodrugov so nastopili na shodu zastopniki unij, ki so pozdravljali sodelovanje v skupnem boju proti kapitalizmu.

Eksekutiva californijske soc. stranke je poslala na potovanje dva govornika. Sodruga Adolph Germer, bivši gl. tajnik ameriške soc. stranke, bo prirejal shode po južnem delu Californije, in sod. Harry McKee po severnem delu. Poleg teh dveh bodo v tej kampanji nastopili številni drugi socialistični govorniki. Da pa bo naši organizaciji mogoče vršiti kampanjo v čim največji meri, potrebuje zadostna gmotna sredstva. Apeliramo tudi na jugoslovansko delavstvo v Californiji, naj podpre soc. stranko moralno in gmotno. Vsi prispevki v kampanjski fond socialistične stranke v Californiji naj se pošljejo na naslov: Mrs. Isabel King, No. 10 The Embarcadero, San Francisco, Calif.

Kjerkoli mogoče, ustanovite klub JSZ. in sodelujte z lokalno soc. organizacijo. Ako vas ni dovolj za ustanovitev kluba, pristopite v ameriške organizacije. Agitirajte za razširjenje "Proletarca" in za angleški socialistični tednik "The World", katerega naslov je The World, 1020 Broadway, Oakland, Calif.

Za Cleveland.

CLEVELAND, O. — Redna seja kluba št. 27 se bo vršila v nedeljo 10. avgusta dopoldne. Udeležite se je polnoštevilno. Meseca julija nismo imeli redne seje radi pete konvencije JSZ. ki se je vršila v tem mestu, ter radi raznih nedeljskih priredb.

Sedaj, ko je v teku volilna kampanja, se moramo bolj potruditi, da pospešimo naše aktivnosti. Socialistična stranka je postala vpliven del mogočnega delavskega političnega gibanja, koncentriranega v KPPA., katerega moramo pridobiti popolnoma za stvar socializma. Socialistično stranko je treba jačati še bolj kakor v prošlosti in njene lokalne organizacije ne smejo opustiti nobene prilike, da se uveljavijo in postanejo v skupnem gibanju vodilne enote. Naše izkušnje na političnem polju so nam v prilog in unijsko delavstvo bo sledilo našim nasvetom in našemu vodstvu, ako se z vso silo zavzamemo v novi orientaciji za graditev stranke, ki bo to deželo privedla v socializem. — *Tajnik.*

Važno za sodruge v Barbertonu.

BARBERTON, O. — Apeliram na članstvo soc. kluba št. 232, JSZ., da se prihodnje seje v nedeljo 10. avgusta ob 9. dopoldne polnoštevilno udeležite. Ta seja ima izvršiti mnogo nujnega dela. Ob enem imamo na dnevnem redu volitve v novo eksekutivo in v druge odbore JSZ. Seja se prične ob 9. dopoldne ali uro prej kot navadno. Vzrok je, ker se isti dan vrši skupni piknik (kluba in društev). Delo seje mora biti torej pravočasno izvršeno, da gremo potem skupaj na imenovano priredbo, na kateri bo nastopil kot govornik sod. Chas. Pogorelec, tajnik JSZ.

Pripeljite na sejo 10. avgusta tudi naše somišljenike, da postanejo člani kluba. In udeležite se je točno. — *Joe Tursich*, tajnik.

Konvencija K. P. P. A. v St. Louisu.

ST. LOUIS, MO. — V soboto 26. julija se je vršila v St. Louisu konvencija K. P. P. A. za državo Missouri, ki se jo je udeležilo nad 150 delegatov, zastopajoči unije, socialistično stranko in razne progresivne organizacije. Sprejela je načrte za volilno kampanjo, izvolila potrebne odbore in po razpravah zaključila, da ne bo nominirala svojih kandidatov v državne urade. Socialistična stranka je v tem oziru prosta, voditi svojo kampanjo za kandidate soc. stranke oziroma za kandidate socialistične-unijske kombinacije. Delegatje so zbrali kampanjski fond \$300. Ker volilni zakon države Missouri določa, da mora biti vsak kandidat označen na glasovnici pod imenom gotove stranke, je konvencija zaključila, da bodo La Folletteovi elektorji označeni na glasovnici pod imenom Liberal Party. Zakon sicer dovoljuje tudi neodvisne kandidate, toda so na glasovnici označeni v eni koloni, tudi če pripadajo nasprotujočim si strujam. Da prideta La Follette in Wheeler na glasovnico v Missouri, je treba dobiti 16,000 podpisov od volilcev. Peticije za nabiranje podpisov se sedaj razpošiljajo.

V nedeljo 27. julija se je vršil v St. Louisu kampanjski shod K. P. P. A., na katerem sta govorila Benjamin C. Marsh, direktor Farmers' National Council, in socialist Walter Thomas Mills. Kolekta v kampanjski fond je znašala \$250. Socialist William M. Brandt, urednik tednika "St. Louis Labor", je tajnik K. P. P. A. za Missouri.

Sodrugom na Bon Air.

BON AIR, PA. — Socialistični klub št. 220, J. S. Z., obdržava svoje redne seje vsako tretjo nedeljo v mesecu. Prihodnja seja se vrši 17. avgusta ob 2. popoldne v dvorani društva "Napredni Slovenci" št. 254, S. N. P. J.

Ta seja bo zelo važna. Na dnevnem redu bo izvolitev novega odbora in rešitev več točk v korist kluba in agitacije.

Naloga sodrugov je, da izvolijo v odbore najposobnejše člane, ki bodo voljni delati za procvit in rast kluba ter J. S. Z. To pa se more doseči edino, ako sodrugi prihajajo redno na seje. Naša dolžnost je tudi, da nagovarjamo naše prijatelje in sodelavce, da se pridružijo naši organizaciji, kjer se lahko izobražujemo in poučujemo o delavskih vprašanjih. *Za*

nas je potrebno, da se zanimamo za interese delavskega razreda, kajti če se ne bomo sami, se bodo drugi v našo škodo. Pozabiti ne smemo nikdar na agitacijo za pojačanje J. S. Z. in razširjenje njenega glasila Proletarca. Čim močnejša bo naša organizacija, čim bolj razširjeno njeno glasilo, tem laglje bo agitacija za socialistične ideje med našim delavstvom.

Peter Bukovec.

Članska seja okraja Cook.

CHICAGO, ILL. — V sredo 30. julija se je vršila splošna seja članstva okraja Cook, na kateri so bila podana poročila delegatov clevelandskih konvencij, to je, Socialistične stranke in pa K. P. P. A. Seja, ob vročini kakršna je vladala tisti večer, je bila izvrstno obiskana, kar pomenja, da se je članstvo z večjo vne- mo začelo zanimati za strankine aktivnosti, katere so pred njim, zlasti še, odkar smo prišli v nekako novo fazo našega dela, tako za našo stranko, kakor tudi za skupno delovanje stranke ameriškega delavstva.

Poročila delegatov so bila sprejeta soglasno. Razprave, katere so sledile poročilom so bile vse skozi stvarne. Članstvo je zadovoljno z zaključki konvencije, uvideva pa potrebo intenzivnejšega delovanja za pojačanje stranke, kakor tudi aktivnosti s skupinami, s katerimi sodelujemo v sedanji volilni kampanji. Pokazati jim moramo naše odkritosrčno sodelovanje, ne samo v tekoči volilni borbi, pač pa tudi pri delu za neodvisno politično akcijo delavskega razreda in graditvi skupne delavske stranke, pri kateri bomo vključeni kot avtonomna organizacija.

Kot je bilo že poročano, bo Socialistična stranka nastopila pri jesenskih volitvah s svojimi kandidati za državne in okrajne urade, a v splošnem bo sodelovala z drugimi progresivnimi silami za izvolitev kandidatov, katere je postavila na listo K. P. P. A. in in-dorsirala konvencija naše stranke.

Poročano je bilo tudi o sklepih konvencije K. P. P. A., za Illinois in še posebej za Chicago, in sicer, da se bodo ustanovili klubi omenjene akcije po vseh wardih, pri katerih moramo biti aktivno zastopani kot stranka. Gledati moramo na to, da se ne vrinejo v te organizacije razni političarji starega kova, katerim je edino na tem, da izrabijo sedanjo situacijo v svoje osebne koristi in se tako vrinejo v ospredje kot lovci za volilne glasove. Kajti navsezadnje ni baš glavno, da se pridobi veliko število glasov, ampak delovanje za ustanovitev skupne stranke, katera bo v resnici zastopala težnje in cilje delavstva in kmetov za ekonomsko osvoboditev izpod kapitalistične tiranije in izkorišča-nja. — P.

Agitatorji na delu.

Naročnin na Proletarca so poslali:

John Kriebelj, Cleveland, O.	7
Anton Zornik, Herminie, Pa.	7
Rose Selak, Star City, W. Va.	3
Charles Pogorelec, Chicago, Ill.	3
John Kunstelj, Gross, Kans.	3
Anton Zagar, Sheboygan, Wis.	2
Anton Debec, Sheboygan, Wis.	2
Jacob Kunstelj, Ely, Minn.	2
Marko Tekavc, Canonsburg, Pa.	1
Louis Krašna, Conemaugh, Pa.	1
Jos. Krainz, Sheboygan, Wis.	1
Max Martz, Buhl, Minn.	1
Nace Zlemberger, Glencoe, O.	1
M. Gorenc, Arma, Kans.	1

Socialistični kandidatje v New Yorku.

Socialistična stranka države New York je na svoji konvenciji dne 26. in 27. julija nominirala med drugimi sledeče kandidate v državne urade:

Norman Thomas, tajnik lige za industrialno demokracijo, kandidat za gubernerja;

Charles Solomon za podgubernerja;

Louis Waldman za državnega pravdnika.

Konvencija je zaključila, da socialisti v New Yorku ne bodo podpirali nobenega kandidata za kongresnika, senatorja ali kakršnokoli drug urad, ki bi kandidiral na listi republikanske ali demokratske stranke, neglede kako je progresiven. Socialisti bodo imeli povsod ali svoje kandidate ali pa skupne kandidate z u-nijami in takimi organizacijami, ki so se popolnoma ločile od starih denarnih strank in se izjavile za samostojno politično akcijo.

Norman Thomas, socialistični kandidat za gubernerja, je splošno znan v delavskem in progresivnem gibanju ne samo v New Yorku ampak po vseh Zedinjenih državah. Socialistična stranka je dobila z njim zelo močnega kandidata. Norman Thomas bo v volilni kampanji prepotoval vso državo New York ter agitiral za socialistično stranko in za predsedniškega in podpredsedniškega kandidata K. P. P. A.

RAČUN RAZPEČANIH ZNAMK J. S. Z.

za mesec julij 1924.

DRŽAVA IN MESTO	Redne znamke	Dualne znamke	Izjemne	Prejemki	Gl. stanu stranke	Drž. in okr. org.	Y. P. S. L.	Konv. fond J. S. Z.
ILLINOIS:								
Springfield	7	3	..	\$ 3.15	\$ 1.00
Waukegan	15	1	..	4.85	1.70
Virden50
Nokomis	2	5	..	2.3570
Chicago št. 1	50	15.00	\$10.38	\$ 8.30	6.90
INDIANA:								
Clinton	24	14	5	12.10	3.80
Universal	18	5.40
Blanford	7	2	..	2.80	8.12	6.5090
MICHIGAN:								
Detroit	30	20	..	16.00	6.25	5.00	2.60
OHIO:								
Barberton	40	10	..	15.50	5.30
Cleveland	40	12.00	4.70
Girard	10	3.00
Glencoe	3	1	10	1.25	13.00	10.4040
PENNSYLVANIA:								
Luzerne	6	1.8060
Sygan	27	8.10	2.70
Verona	7	2.1030
Canonsburg	41	4	..	13.70	3.40
Avella	8	5	..	4.15	1.00	1.30
Herminie	12	5	..	5.35	1.70
Homer City	40	12.00	1.20
Renton	5	3	..	2.5580
Harwick	9	2.70	1.00
West Newton	9	2	..	3.40	1.10
Lloydell	12	4	..	5.00	2.00
Cliff Mine	20	10	..	9.50	2.10
Library	8	4	..	3.8060
Moon Run	22	6.60	32.87	26.30	2.20
WISCONSIN:								
Sheboygan	40	12.00	5.00	4.00	3.10
Skupaj	612	93	15	\$196.15	\$75.62	\$60.50	\$1.00	\$52.60
				Rednih Dualnih Izjemnih				
Znamk na roki 1. julija				61	148	28		
Prejeli iz gl. stana				800		
Skupaj				861	148	28		
Razpečanih tekem meseca				512	93	15		
Na roki 31 julija 1924				349	55	13		
Članov prijavljenih v juliju 1924				713				

Prispevki v podporo "Proletarcu" in za njegovo razširjenje v letošnji kampanji.

ALIQUIPPA, PA. — Preostanek bivšega soc. kluba št. 211, \$5.00; po 50c.: Martin Habič, George Smrekar, Fran Habič, Jacob Sircel, Matija Žegar, Jožef Jambrožič, Imbro Srbič, Anton Jakič, Lovrenc Ambrožič; Frank Mihčič, 35c.; po 25c.: Barthol Kamnikar, Andy Barbič, John Sivec, Jacob Dežman, Anton Habič, Mihael Zakrajšek, John Glavaževič, Andrej Fatur, John Zagar, Anton Zagar, John Anžur, Jožef Lampič, Štefan Mažer, Matija Živkovič, John Zavrl, Frank Maležič, Anton Groznik, Frank Strubely, Jožef Jaklič; Neimenovan, 10c.; Frank Anžur, 5c. (Pošiljatelj Frank Strubely)	\$ 16.25
BARBERTON, O. — Soc. klub št. 232, \$10.00; Frank Lovrenc, \$5.00 (Pošiljatelj Joseph Tursich)	15.00
FOREST CITY, PA. — Društvo št. 124 SNPJ. (Pošiljatelj Jos. Pavšek)	10.00
CHICAGO, ILL. — Andrew Misko, \$5.00; po \$1.00: F. S. Tauchar, Anton Slabe, J. Papež; po 50c.: Mary Šifrar, Frank Alesh, Chas. Pogorelec; M. Klemenc, 25c. (Nabiralka Mary Udovich)	9.75
CHICAGO, ILL. — Društvo št. 39 SNPJ., \$3.00; po 50c.: John Hujan, D. J. Lotrich, Vinko Ločniškar; po 25c.: Ilija Stefulinovec, Ignac Sničar, Nick Movren, Alois Zidar, Chas. Renar, Jacob Podbilšek, Frank Pechnik, John Rigler, John Lap, Mary Palmgust; po 20c.: Ciril Mrva, John Potokar; Martin Benedičič, 10c. (Pošiljatelj John Potokar)	8.00
WARREN, O. — Društvo št. 321 SNPJ, \$2.00; po 50c.: Jacob Kotar, George Clanga, G. Clanga; po 25c.: Marko Rek, Frank Ponikvar, G. Žuravič, M. Peljuga, Andrej, J. Jež, John Sušlek, T. Gorenc, J. Shtvar, Jos. Vrečar, Frank Modic, Eugen Mikuš (Pošiljatelj E. Mikuš)	6.50
SHEBOYGAN, WIS. — Društvo št. 344 SNPJ. (Pošiljatelj L. Milostnik)	5.00
MOON RUN, PA. — Društvo št. 88 SNPJ. (Pošiljatelj F. Močnik)	5.00
CANONSBURG, PA. — Društvo št. 138 SNPJ. (Pošiljatelj J. Pavčič)	5.00
STOCKETT, MONT. — John Zupan, 50c.; po 25c.: Peter Kusar, Paul Subic, L. Doles, John Gasvoda, J. Hočevar, Martin Gliko, Paul Supar, Marko Bukovina, John Janc, Anton Javornik, J. Platiska, John Stefanc, Peter Steffany, Anton Smarekar, Anton Sutej, Frank Kapel (Pošiljatelj Paul Subic)	4.50
GROSS, KANS. — Po \$1.00: Filip Podobnik, John Bozich, John Kunstelj; Mihael Bukovec, 50c.; po 25c.: Anton Šular, Louis Vene, Frank Žviglič, Frank Dolinar (Pošiljatelj J. Kunstelj)	4.50
GILLESPIE, ILL. — Društvo št. 465 SNPJ.	2.00
ARMA, KANS. — Joseph Jordan, \$1.00; po 25c.: J. Dvoršek, M. Gorenc (Pošiljatelj M. Gorenc)	1.50
GRAY, PA. — John Granda, 30c.; po 25c.: Frank Granda, J. Setinšek, A. Mance; J. Centrich, 15c. (Pošiljatelj J. Setinšek)	1.20

CLARIDGE, PA. — J. Jamšek, 25c.; J. Vozel, 15c.; Johana Šalehan, 10c. (Pošiljatelj J. Jamšek)50
Skupaj	\$ 94.70
Prejšnji izkaz	71.05
Skupaj	\$165.75

Organizacijski fond soc. stranke 1923.

HOMER CITY, PA.: Klub št. 198, JSZ.	\$ 32.75
WICKHAVEN, PA.: Klub št. 176, JSZ.	4.00
PUSRGLOVE, W. VA.: Klub št. 228, JSZ.	5.00
COLUMBUS, KANS.: Frank Čemažar	1.00
UNIVERSAL, IND.: Klub št. 238, JSZ.	5.00
MINERS MILLS, PA.: Frank Lipar15
BARBERTON, O.: Klub št. 232, JSZ.	7.50
GLENCOE, O.: Nace Zlemberger	1.00
RENTON, PA.: Klub št. 233, JSZ.	6.75
SOUTHVIEW, PA.: Martin Urbas (pola 11320) Po \$1: Martin Urbas Jr., Mike Suprak, Tony Rupnik, Martin Urbas Sr., Neimenovan. Skupaj	5.00
MEADOWLANDS, PA.: Po \$1: Leonard Lenassi, Ant. Semec, John Bizjak, Jos. Bizjak, Ant. Premrov. Poslal Leonard Lenassi. Skupaj	5.00
SHEBOYGAN, WIS.: Fr. Zavrl, \$1.00; John Schutti, 50c. Skupaj \$1.50. Odbito glasom zaključka strankine eksekutive za lokalno kampanjo kluba št. 235 JSZ., 38c. Skupaj	1.12
Skupaj	\$ 74.27
Prejšnji izkaz	598.35

Skupaj \$672.62

OPOMBA: Nekatere svote so bile pomotoma izpuščene iz prejšnjih izkazov, druge pa poslano pozneje. To je torej končni izkaz celotne svote nabrane potom klubov ali posameznikov za ta fond.

TAJNIŠTVO J. S. Z.

Književni vestnik.

ČAS, julijska izdaja ima sledečo vsebino: Zmenoj, pesem, F. Kerže. — Andrejevi, povest, F. Kerže. — Kdo je vaš zdravnik. — Nenavaden kamen. — Dinamit. — Iz našega vsemirja. Avstralija, nenavaden svet. — O izvoljenih narodih. — Pajk in njegova umetnost. — Dramatika, nje vzgoja in vpliv, F. R. Staut. — Priloga: Gospodinski del.

Naslov: 1142 Dallas Rd. N. E., Cleveland, O.

POD LIPO, julijska izdaja, ima sledečo vsebino: Morten Pontoppidan: Življenja modrost. — Čulkovski: Zavrnen krik. — Hans Frauengruber-Čulkovski: Troje vzdihljajev. — Tone Maček: Veliki petek. — Lovro Kuhar: V strugi. — Abditus: Francoski utopični socialist St. Simon. — Čulkovski: Ko se je osipavalo črešnjevo cvetje. — Ivo Šorlic: Gašperčkove zgodbe in dogodbe. — H. C. Andersen: Mesec pripoveduje. — Tone Maček: Stari mladim. — Historicus: Pred tridesetimi leti. — Čulkovski: Zadnje spremstvo. — Tone Maček: Težki oblaki. — Ignacij Mihevec: Iz mojih mladih let. — Ivan Hladnik: O naših vodnih silah. — NA PLATNICA: Korak dalje. — Pestalozzi: Misli. — LISTEK.

Naslov: Pod Lipo, Prule št. 15, Ljubljana, Jugoslavija.

IZOBRAŽEVALNA AKCIJA J. S. Z.

V fond "Izobraževalne akcije JSZ." so vplačala društva in socialistični klubi v juliju kot sledi:

Štev. društva.	Kraj	Vsota.
449.	SNPJ, Cicero, Ill.	\$3.00
209.	SNPJ, Nokomis, Ill.	2.00
74.	SNPJ, Virden, Ill.	1.00
120.	SNPJ, Gallup, N. Mex.	2.25
275.	SNPJ, Maynard, O.	1.00
248.	SNPJ, Spangler, Pa.	1.00
245.	SNPJ, Lawrence, Pa.	1.50
106.	SNPJ, Imperial, Pa.	2.00
123.	SSPZ, Detroit, Mich.	1.00
200.	SNPJ, Herminie, Pa.	1.00
115.	SSPZ, Helper, Utah	1.00
328.	SNPJ, Madrid, Iowa.	2.00
156.	SNPJ, Muddy, Ill.	2.00
86.	SNPJ, Chicago, Ill.	2.00
362.	SNPJ, Carlinville, Ill.	1.00
214.	SNPJ, Mullan, Idaho	1.56
60.	SNPJ, Lloydell, Pa.	9.00
47.	SNPJ, Springfield, Ill.	1.00
87.	SNPJ, Herminie, Pa.	6.00
176.	SSPZ, Harwick, Pa.	12.00
318.	SNPJ, Baggaley, Pa.	4.00
244.	SNPJ, Kaylor, Pa.	3.00
352.	SNPJ, Kincaid, Ill.	2.00
112.	SNPJ, Bearcreek, Mont.	2.00
36.	SNPJ, Willock, Pa.	4.50
184.	SNPJ, Springfield, Ill.	1.00
50.	SNPJ, Clinton, Ind.	1.00
119.	SNPJ, Waukegan, Ill.	6.00
177.	SNPJ, Reliance, Wyo.	3.00
388.	SNPJ, Pursglove, W. Va.	24.00

Klubi J. S. Z.

69.	Herminie, Pa.	1.00
1.	Chicago, Ill.	2.50
47.	Springfield, Ill.	1.00
181.	Lloydell, Pa.	1.00
114.	Detroit, Mich.	24.00

Skupaj \$133.31

TAJNIŠTVO J. S. Z.

Listu v podporo.

XV. Izkaz.

CHICAGO, ILL.	— Neimenovan	\$15.00
CLIFF MINE, PA.	— Nabrano na shodu soc. kluba št. 242	12.20
GLENCOE, O.	— Nace Žlemlberger, \$5.00; Val. Kobler, \$1.00	6.00
HERMINIE, PA.	— Math Arnold	1.25
DETROIT, MICH.	— Joseph Klarich	.95
JOHNSTOWN, PA.	— Andrew Vidrich	.50
FARRELL, PA.	— Frank Kramar	.50
GROSS, KANS.	— John Kunstelj	.15

Skupaj \$36.55

Prejšnji izkaz 513.82

Skupaj \$550.37

Ako vam je kaj ležeče na tem, da se "Proletarca" poveča, agitirajte, da se število njegovih naročnikov poveča.

VABILO

NA

PIKNIK S SHODOM

ki se vrši na dobroznanem

WEST JOHNSTON VOGALU

na

John Bahmanovi farmi

DNE 10. AVGUSTA
OB 1. POPOLDNE

Piknik in shod prirede društva iz Barbertona in okolice, in sicer: Društvo št. 48, SNPJ, Barberton, O.; dr. št. 73, SNPJ, Barberton, O.; dr. št. 488, SNPJ, Rittman, O.; dr. št. 535, SNPJ, Kenmore, O.; dr. št. 170, SNPJ, Akron, O.; klub št. 232, J. S. Z., Barberton, O.

Na shodu bo nastopil kot glavni govornik Charles Pogorelec, tajnik J. S. Z., iz Chicago, Ill. Smoter govora bo, poučiti delavstvo za soliden nastop za delavske kandidate pri prihodnjih jesenskih volitvah.

Nastopil bo tudi pevski odsek soc. kluba z različnimi pesmami.

To bo eden izmed glavnih kampanjskih shodov med jugoslovanskim delavstvom v Barbertonu in okolici; zato pričakujemo veliko udeležbo.

Za vsestransko postrežbo bo skrbel

ODBOR.

Taksa za pošiljanje denarja v stari kraj potom poštних nakaznic.

Kot znano, je bil pred meseci med Jugoslavijo in Zedinjenimi državami sklenjen dogovor, ki je vspostavil denarni promet potom poštних nakaznic med obema državama. V Jugoslavijo je mogoče poslati v eni poštni nakaznici ne več kot sto dolarjev; za nadaljne vsote je treba novih nakaznic. Nakaznice se glase v dolarjih. Izplačujejo se v dinarjih po kurzu, ki ga ima dolar kadar dospe ameriška nakaznica na pošto v Belgrad. Interesi pošiljateljev kakor prejemnikov sa na ta način najboljše zavarovani.

Pristojbina na ameriških poštah za denarne nakaznice v Jugoslavijo je: od 1 do \$10 10c; do \$20 je pristojbina 20c; če pošljete \$51, plačate 60c pristojbine, in če pošljete \$60, plačate istotako 60c. Za \$100 plačate \$1 pristojbine. Aplikacijo za poštno denarno nakaznico v inozemstvo dobite na vsaki večji pošti.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje socialističnega kluba št. 27. se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 9:30 dopoldne in vsako četrto nedeljo ob 2:30 v klubovih prostorih v Slov. nar. domu. Dolžnost vsakega sodruga je, da redno prihaja k sejam. — Tiste, ki simpatizirajo s socialističnim gibanjem, pa še niso pri soc. stranki, vabimo, naj pristopijo v naš klub in tako pomagajo pri delu za osvoboditev proletariata. Prva naloga delavca je, da postane razredno zaveden. Pri tem pa vpoštevajmo geslo: "V organizaciji je moč."

DETROITSKIM SODRUGOM.

Seje slov. socialističnega kluba št. 114 JSZ., se vrše vsako četrto nedeljo v mesecu v Hrvatskem Domu, 1329—31 Kirby Ave., ob 9. uri dopoldne.— Na dnevnem redu so vedno važne stvari, ki se morajo rešiti. Udeležujte se teh sej polnoštevilno in pripeljite seboj svoje prijatelje. — Učvrščujmo našo postojanko s tem, da ji pridobivamo novih članov. — *Organizator.*

Največji denarni zavod izvzemši okolico v glavnem delu mesta

sta postali

dne 14. julija 1924

zedinjeni

KASPAR STATE BANK

1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

AMERICAN STATE BANK

1825 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

izvratno napredujoči in vzorno upravljani banki, v en veliki finančni zavod

KASPAR AMERICAN STATE BANK

Ta dan preneha American State Bank poslovati v njenih dosedajnih prostorih, 1825 Blue Island Ave. Njene odjemalce se prosi, da se obračajo v vseh njihovih bančnih zadevah na novo ime KASPAR AMERICAN STATE BANK, 1900 Blue Island Avenue, to je na dosedajni prostor Kaspar State Bank, kjer se bo posel obeh bank točno izvrševal do časa, da se uredi novi prostori.

Vlagatelji obeh bank se uljudno opozarjajo, da bodo njih vložne in čekovne knjižice polagoma izmenjene, v času vlaganja; zaradi tega ni potrebno zahtevati takojšnje izmenjavo; boljše je, da počakate, da preide prvi naval.

Dosedanji uradniki in uslužbenci bank, poverljivi, izkušeni in uslužni ljudje, bodo upravljali novo banko.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Avenue

Chicago, Illinois

Kapital in prebitek.....\$2,000,000.00

VARNA BANKA ZA VLAGANJE VAŠEGA DENARJA.

Imovina \$20,000,000.00

CENIK KJIG.

Nadaljevanje z 2. strani.

VITEZ IZ RDECE HISE (Alexander Dumas star.), roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broširana 80c, vezana v platno	1.25	IGRE	
VZORI IN BOJI , črtice, vezana	1.50	ANFISA , (Leonid Andrejev), broširana50
ZABAVNA KNJIZNICA , zbirka povesti in črtic, broširana65	BENESKI TRGOVEC , (Wm. Shakespeare), vezana75
ZADNJA PRAVDA , (J. S. Baar) roman, broširana75	ČARLJEVA ŽENITEV-TRIJE ŽENINI , (F. S. Taucar), dve šalo-igri, enodejanke, broširana25
ZAJEDALCI (Ivan Molek), povest, 304 strani, vezana v platno	1.75	DNEVNIK , veseloigra v 2 dejanjih30
ZA SREČO , povest, broširana45	GAUDEAMUS , komedija v 4 dej.60
ZAPISKI TINE GRAMONTOVE , (VI. Levstik), vezana	1.00	GOSPA Z MORJA , (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broširana60
ZLATARJEVO ZLATO , (Aug. Senoa), zgodovinska povest iz XVI. stoletja, vezana	1.20	KASLIJA , drama v 3 dejanjih75
ŽMOTI IN KONEC GOSPODIČNE PAVLE , (I. Zorec), broširana40	JULIJ CEZAR , (Wm. Shakespeare), vezana75
ZVONARJEVA HČI , povest, broširana65	MACBETH , (Wm. Shakespeare), vezana75
ŽENINI NASE KOPRNELE , (Rado Murnik), broširana30	NAVADEN ČLOVEK , (Bran. Gj. Nušič), šala v treh dejanjih, broširana35
SLOVENSKI PISATELJI:		NOČ NA HMELJNIKU , (Dr. I. Lah), Igra v treh dejanjih, broširana35
FRAN LEVSTIK , zbrani spisi, vezana	1.25	OTHELLO , (Wm. Shakespeare), vezana75
FRAN ERJAVEC , zbrani spisi, vezana	2.00	ROMANTIČNE DUŠE , (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana35
JOS. JURČIČ , zbrani spisi, I. zv., vezan	1.75	ROSSUM'S UNIVERSAL ROBOTS , drama s predigro v 3 dejanjih50
II. zv. vezan	1.50	SEN KRESNE NOČI , (Wm. Shakespeare), vezana75
III. zv. vezan	1.50	UMETNIKOVA TRILOGIJA , (Alois Kraigher), tri enodejanke, broširana, 75c; vezana	1.00
IV. zv. vezan	1.25	ZNANSTVENE RAZPRAVE, POLITIČNI IN GOSPODARSKO SOCIALNI SPISI, UČNE IN DRUGE KNJIGE IN BROŠURE.	
V. zv. vezan	1.00	ALI JE RELIGIJA PRENEHALA FUNKCIONIRATI? Debata20
VI. zv. vezan	1.00	ANGLESKO-SLOVENSKI BESEDNJAK , (Dr. J. F. Kern)	5.00
		DEMOKRATIZEM IN ŽENSTVO , (Alojzija Štebi)10
		GOSPODARSKA GEOGRAFIJA , (Dr. V. Šarabon), vezana	1.25
		JUGOSLAVIJA , (A. Melik), zemljepisni pregled	1.00
		KATOLISKA CERKEV IN SOCIALIZEM25
		KDO UNIČUJE PROIZVAJANJE V MALEM20
		KOMUNISTIČNI MANIFEST , (Karl Marks in Friderik Engels)20
		KRATKA SRBSKA GRAMATIKA , (Dr. Josip Mencej)25
		KRATKA ZGODOVINA SLOVENCEV, HRVATOV IN SRBOV , (Matija Pirc)40
		MISELNI RAZVOJ EVROPSKEGA ČLOVEŠTVA , (Fran Drtina), vezana	2.00
		MLEKARSTVO , s črticami e živinoreji s alikami75
		NALEZLJIVE BOLEZNI35
		NARODNOGOSPODARSKI ESERJI35
		NAŠ JEZIK , (Dr. J. Glonar), vezana45
		NAŠ SADAŠNJI USTAVNI POLOZAJ75
		O KONSUMNIH DRUŠTVIH10
		O KULTURNEM POMENU SLOVENSKE REFORMACIJE , (Dr. I. Prijatelj), broširana40
		OSNUTEK SLOV. NAR. GOSPODARSTVA50
		POGLED V NOVI SVET10
		POLITIČNO ŽIVLJENJE SLOVENCEV , od 4. jan. 1797, do 6. jan. 1919 leta, (Dr. Dragotin Lončar), broširana 75c, vezana	1.00
		POSTREZBA BOLNIKOM , s alikami35
		PSIHIČNE MOTNJE NA ALKOHOLSKI PODLAGI (Ivan Robida, vezana	1.15
		RASTLINSTVO NAŠIH ALP , (F. Seidl)95
		RAZVOJ SOCIALIZMA od utopije do znanosti, (Friderik Engels, prevel M. Žagar)35
		REFORMACIJA IN SOC. BOJI SLOV. KMETOV , (Abditus) broširana45
		SLOVENSKO-ANGLESKA SLOVNIČA , izdala SNPJ., 364 strani, vezana v platno	2.00
		SMERNICE NOVEGA ŽIVLJENJA , (Dr. K. Ozvald), broširana50
		SPOL-LJUBEZEN-MATERINSTVO , (Prof. dr. Z. Zahor), trda vezba40
		SRBSKA POČETNICA , (J. T.)50
		SPRETNJA KUHARICA , broširana, \$1.00, vezana	1.25
		SVETOVNA VOJNA IN ODGOVORNOST SOCIALIZMA , (E. K.), broširana50
		USTAVA, ruske socialistične fed. sovjetske republike10
		V NOVO DEZELO , (E. K.) broširana25
		ŠADRUŽNA PRODAJALNA ALI KONSUM10
		ZAKON BIOGENEZEJE , (J. Howard Moore, prevel I. M.)	1.50
		ZA STARO PRAVDO , (Fran Erjavec)50
		ZBIRKA RUDARSKIH IN FIZIČNIH IZRAZOV , (J. Belaj)30
		ZGODOVINA SOCIALIZMA V SRBIJI (Fran Erjavec)25
BASNI , (Jean de la Fontaine, iz francosčine prevel I. Hribar) vezana	1.00		
MLADA POTI , (Oton Zupančič), pesmi, trda vezba75		
MODERNA FRANCOŠKA LIRIKA , (Prevel Ant. Debeljak), vezana90		
PESMI ŽIVLJENJA (Fran Albrecht), trda vezba50		
POEZIJE , (Fran Levstik), vezana90		
POHORSKE POTI , (Janko Glaser), broširana35		
SLUTNJE , (Ivan Albrecht), broširana45		
STO LET SLOVENSKE LIRIKE , od Vodnika do moderne, (C. Golar), vezana	1.20		
STUP IZ JUDEJE , (J. S. Mačar), vezana	1.10		
SLOVENSKA NARODNA LIRIKA , poezije, broširana65		
SOLNCE IN SENČE , (Ante Debeljak), broširana50		
SVOJEMU NARODU , Valentin Vodnik, broširana25		
SLEZKE PESMI , (Peter Bezruč), trda vezba50		
TRBOVLJE , (Tone Seliškar), proletarske pesmi, broširana 50c; vezana75		
TRISTIA EX SIBERIA , (Voje slav Mole), vezana	1.25		
V ZARJE VIDOVE , (Oton Zupančič), pesnitve, broširana40		

ZGODOVINA SEBOV, HEVA-
TOV IN SLOVENCEV, (Ant.
Melik) trije zvezki, broširani,
I. zv. 85c; II. zv. 75c; III. zv.
45c. Vsi trije zvezki 541 str. 2.25

RAZNO.

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR,

letnik 1916, vezan	40
letnik 1917, vezan	50
letnik 1919, vezan	50
letnik 1920, vezan	65
letnik 1921, broširan	50
letnik 1922, vezan	75
letnik 1923, broširan	50
letnik 1923, vezan	75

CANKARJEVA SLIKA na do-
pisnicah, 2 za 5c.....
(Imamo jih dvojne vrste.)

DEMOKRACIJA, (Cankarjeva
številka) 10

KRES, revija, I. 1922, št. 9-10.. 25

KRES, revija, I. 1922, št. 11-12.. 25

KRES, kulturni mesečnik, I.
1923, št. 2-3-4 40 |

NAJNOVEJSE INFORMACIJE
O DOBAVI DRŽAVLJANSTVA
ZEDINJENIH DRŽAV 40

O ZDRAVSTVENIH NALOGAH
SOC. ZAVAROVANJA, (Dr.
Damet. Bleiweis-Trsteniški) .. 10

PROLETAREC, vezani letniki,
1919, 1921 in 1922, vsaki 5.00

TRIE LABODJE, ilustrirana re-
vija 25

ANGLEŠKE KNJIGE.

ANARCHISM AND SOCIAL-
ISM, (Geo. Plechanoff), vezana .60

ANCIENT LOWLY, (C. Os-
borne Ward) dve knjige, 1313
strani, vezane 5.00

ANCIENT SOCIETY, (Lewis H.
Morgan), vezana 1.50

BRASS CHECK, (Upton Sin-
clair). Slika korumpiranosti ka-
pitalističnega žurnalizma, ve-
zana 1.20

"DEBS, HIS AUTHORIZED
LIFE AND LETTERS". (Da-
vid Karsner), vezano v platno 1.20

END OF THE WORLD, (Dr. M.
Wilhelm Meyer), vezana..... .60

EVOLUTION OF MAN, (Wil-
helm Bölsche), vezana 60

EVOLUTION OF PROPERTY,
(Paul Lafargue), vezana 60

IOD AND MY NEIGHBOUR, (Rob-
ert Blatchford), vezana 1.25

GOOSE-STEP, (Upton Sinclair).
Študija ameriškega visokošol-
stva nad katerim imajo kontro-
lo privatni interesi, vezana . . . 2.00

GOSLINGS (Upton Sinclair), ve-
zana 2.00

IMPERIAL WASHINGTON,
(R. F. Pettigrew), knjiga, ki
opisuje prehodno dobo iz demo-
kracije v denarni imperiali-
zem v Zd. državah, 441 stra-
ni, trda vezba 1.25

JUNGLE, (Upton Sinclair) po-
vest iz čičaških klavnice 1.20

JIMMIE HIGGINS, (Upton Sin-
clair) 1.00

KARL MAEX, biographical me-
moirs, (Wilhelm Liebknecht),
vezana 60

KING COAL, (Upton Sinclair),
povest iz zadnjega štrajka
(1913) coloradskih premogarjev,
trda vezba 1.20

LAW OF BIOGENESIS, (J.
Howard Moore), vezana 60

LIFE AND DEATH, (Dr. E.
Teichmann), vezana 60

OUTLINE OF HISTORY, (H.
G. Wells), vezana, 1171 strani 5.00

PHYSICIAN IN THE HOUSE,
(J. H. Greer, D. D.) Domači
zdravnik, vezana 2.00

REPUBLIC OF PLATO, vezana 2.00

RIGHT TO BE LAZY, (Paul
Lafargue), vezana 60

ROBERTS RULES OF ORDER,
vezana 1.50 |

SAVAGE SURVIVALS, (J. How-
ard Moore), vezana 1.25 |

SCIENCE AND REVOLUTION,
Ernest Unterman, vezana 60 |

SOCIAL REVOLUTION, (Karl
Kautsky), vezana 60 |

STRUGGLE BETWEEN
SCIENCE AND SUPERSTI-
TION, (A. M. Lewis), vezana .60

THEY CALL ME CARPENTER,
(Upton Sinclair), trda vezba.. 1.75

THE CRY FOR JUSTICE, (Up-
ton Sinclair) vezana 2.00 |

THE DREAM OF DEBS, (Jack
London) 10

THE PROFITS OF RELIGION.
Razprava o izrabljanju ver za
privatne interese 1.20

THE UNIVERSAL KINSHIP,
(J. Howard Moore) 1.25 |

THROUGH THE RUSSIAN
REVOLUTION, (Albert Rhys
Williams), s. slikami, 311 stra-
ni, vezana v platno 2.00

HUNDRED PER CENT (Upton
Sinclair). Povest patrijota.. 1.20

VITAL PROBLEMS IN SOCIAL
EVOLUTION, (A. M. Lewis),
vezana 60

THOUGHTS OF A FOOL, (Eve-
lyn Gladys), vezana 1.25

Naročilom priložite poštni ali eks-
presni money order, ček ali gotovino.
Za manjša naročila lahko pošljete
poštne znamke.

Vse knjige pošiljamo poštne pro-
sto. Klubom in čitalnicam, pri vseh
večjih naročilih liberalen popust.

Vsa naročila naslovite na:

PROLETAREC

3639 W. 26th Street,

Chicago, Ill.

Zgubljena maratonska dirka.

14. julija je Hannes Kolehmainen, krepki finski tekalec, zgubil svojo drugo maratonsko dirko v Colombes, Francija. Vzrok temu je bil neki želodčni nered, radi katerega je moral nehati z dirko, potem, ko je že napravil 17 milj. (On je dobil maratonsko dirko 25 milj leta 1920 pri olimpskih igrah v Bruselu, Belgija). Želodčni neredi so že marsikaterega krepkega moža oropali končnega uspeha. Trinerjevo zdravilno grenko vino je zdravilo, na katerega se lahko zanesete, če se hočete znebiti zaprtja, slabe prebave, plinov v črevesu, utripanja srca, slabega spanca, glavobolov, nervoznosti in sličnih želodčnih neredov. Trinerjevo zdravilno grenko vino izčisti čreva, odstrani nabirajočo se nerabno tvarino, ki zastruplja čreva in paralizira njihovo normalno delavnost, ter pojači ves vaš sistem. Vsa Trinerjeva zdravila in priprave so popolnoma zanesljive. Komarška zalega postaja neznosna, uničite jo s Trinerjevim Fli-Gassom! Če vam ne more postreči vaš trgovec, pišite na Joseph Triner Company, Chicago, Ill.

Koliko članov sem pridobil zadnji mesec za socialistični klub J. S. Z.?

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se toplo priporočam.

SLOVENSKEMU DELAVSTVU V HERMINIE, PA.

Socialistični klub št. 69, JSZ., zboruje vseako tretjo nedeljo v mesecu ob 10. dopoldne v društveni dvorani. — Rojaki, pristopajte v naše vrste! — Anton Zornik, Box 202, Herminie, Pa.